

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma:

Kfv.II.38.090/2021/5.

A tanács tagjai:

Dr. Kovács András a tanács elnöke

Dr. Bögös Fruzsina előadó bíró

Dr. Tóth Kincső bíró

A felperes:

felperes1

cím1

A felperes képviselője:

Glósz Ügyvédi Iroda

jogi képviselő1 ügyvéd

(cím2

Az alperes:

Budapest Főváros Kormányhivatala

cím3

Az alperes képviselője:

jogi képviselő2 kamarai jogtanácsos

A per tárgya:

anyakönyvi ügy

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: az alperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat: Pécsi Törvényszék

5.K.700.465/2021/13. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Pécsi Törvényszék 5.K.700.465/2021/13. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 50.000,- (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A 70.000,- (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2018. június 30. napján kérelmet nyújtott be az alperesnél, a születési anyakönyvbe bejegyzett nem adatának nőnemről férfinemre megváltoztatása, másrészt a születési nemének megfelelő L.A. utónév helyett a férfinemnek megfelelő B.M. utónév felvételének engedélyezése iránt. Kérelméhez nőgyógyász, klinikai szakpszichológus és pszichiáter által kiállított szakvéleményeket csatolt, melyek transzszexualizmusát igazolták.

[2] Az alperes 2018. július 19. napján kelt BP/D/141-3/2018. számú levelével megkereste az Emberi Erőforrások Minisztériumát (a továbbiakban: EMMI) a transzszexualizmus diagnózisa megállapíthatósága iránt. Az EMMI Egészségügyi Szakmai Irányításért Felelős Helyettes Államtitkára 2018. augusztus 31. napján kelt, 41519-1/2016/EGPOL számú válaszában arra hivatkozott, hogy az „ombudsmani jelentés” felhívta a figyelmet e terület szabályozatlanságára, amelynek következménye lehet az alapvető jogok sérelme, továbbá, hogy a biológiai nem egészségügyileg szenzitív adat, amelyről, illetve annak megváltozásáról nyilatkozni nem tud. Arra is utalt, hogy mivel az anyakönyvezési feladatok ellátásának részletes szabályairól szóló 429/2017. (XII. 20.) Korm. rend. (a továbbiakban: Korm. rend.) 7. §-ában foglaltak szerinti egészségügyi támogató szakvélemény kiadására orvos vagy igazságügyi szakértő jogosult, továbbá, hogy a transzszexualizmus

diagnózist pszichiáter szakorvos állapítja meg szakvéleményben, amelyet az ügyfél kérelméhez csatol, nem tartja szükségesnek e szakvélemény további véleményezését.

[3] Az alperes 2020. június 4. napján kelt BP/D/141-6/2018. számú levelével a Kaposvári Polgármester Anyakönyvvezetője részére megküldte a felperes ügyében keletkezett iratokat „további szíves intézkedés céljából”. Kaposvár Megyei Jogú Város Jegyzője 2021. január 29. napján kelt I/5743-2/2020. számú végzésében megállapította hatáskörének hiányát és a felperes kérelmét az alpereshez tette át.

[4] Az alperes 2021. február 15. napján kelt BP/D/60-2/2021. számú határozatával a felperes születési nemének és születési utónevének megváltoztatása iránti kérelmét elutasította. Határozatának indokolása szerint az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény (a továbbiakban: At.) 2020. május 29. napján hatályba lépett módosítása következtében az anyakönyv a „születési neme” adatot tartja nyilván, a „neme” adat helyett, amely adat az At. 69/B. § (3) bekezdése szerint nem változtatható meg. Erre tekintettel a születési nemként bejegyzett nőnemről férfinemre történő megváltoztatás engedélyezésére, továbbá az adatváltozás anyakönyvbe történő bejegyzésére a kifejezett tiltó jogi szabályozás következtében nincs mód. Utalt az At. 3. § x) pontjára, mely szerint a születési nem az elsődleges nemi jelleg, illetve kromoszóma alapján meghatározott biológiai nem. A névváltoztatással kapcsolatosan az At. 44. § (3) bekezdése alapján megállapította, hogy a B. és M. utóneveket a Nyelvtudományi Intézet az anyakönyvi bejegyzésre alkalmas férfi utónevek között tartja nyilván, ezért ezen nevek felvétele névváltoztatási eljárásban is kizárólag férfi születési neműként anyakönyvezett személyeknek engedélyezett.

A felperes keresete és az alperes védirata

[5] A felperes keresetében az alperesi határozat felperes kérelme alapján történő megváltoztatását, ennek hiányában az alperesi határozat hatályon kívül helyezését és alperes új eljárásra és új határozat meghozatalára kötelezését kérte.

[6] Érvelése szerint az alperes jogsértően utasította el kérelmét, így megfosztotta az At. 2018. július 3. napjáig hatályos 14. § (1) bekezdés, 51. § (1) bekezdés, 69/B. § (1) bekezdés b) pont be) alpont és a 69/B. § (3) bekezdésében biztosított jogainak érvényesítésében. Arra hivatkozott, hogy a kérelmet 2018. június 30. napján nyújtotta be, amelyet az alperes mintegy két év elteltével, 2021. június 4. napján továbbított a felperes születési helye szerinti illetékes kaposvári anyakönyvvezetőnek, aki azt a Kúria más ügyben hozott döntésére hivatkozva visszaküldte alperesnek. Ezt követően került csak sor 2021. február 15. napján a kérelem elbírálására, melynek során az At. 2020. május 29. napján hatályba lépett módosításai következtében a születési nem adat az anyakönyvben már nem változtatható.

[7] Mivel az eljárás megindult 2018. július 3-án, ezért tévedett az alperes akkor, amikor a kérelmet az At. 2020. május 29. napjától hatályos rendelkezései alapján bírálta el. Hivatkozott az Alkotmánybíróság 11/2021. (IV.7.) számú határozatára, amely az At. 101/A. § (2) bekezdését az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközése folytán megsemmisítette. Utalt arra is, hogy a nem-változtatási kérelmet a felperes transzneműsége alapozza meg. Ha az EMMI megtagadta a szakvélemény kiadását, akkor az eljárás az illetékes anyakönyvvezető

előtt azonnal folytatható lett volna, illetve azonnal folytatni kellett volna, mert a Korm. rend. 7. §-át csak 2020. július 2. napjával helyezték hatályon kívül.

[8] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte. Kifejtette, hogy a nem-változtatás anyakönyvi bejegyzésének egyik feltétele a 2020. július 2. napján hatályon kívül helyezett Korm. rend. 7. §-ában foglalt „támogató” egészségügyi szakvélemény megléte volt, amelyet egyfajta szokás alapján az EMMI állított ki. Az ombudsman jelentése (AJB-883/2016.) felhívta azonban a figyelmet a terület szabályozatlanságára, amelynek következménye az alapvető jogok sérelme lehet, ezért a nem megváltoztatásával kapcsolatos EMMI állásfoglalások kiadására már nem került sor.

[9] Hivatkozott a Kúria végzéseire (Kfv.VI.39.786/2020/2., Kfv.VI.39.787/2020/2., Kfv.VI.39.788/2020/2. és Kfv.VI.39.789/2020/2.), amelyek akként rendelkeztek, hogy az alperesnek a nem és az utónév változásról határozatot kell hoznia a jelenleg hatályos At. 14. § (1) bekezdése, 49. § (1) bekezdése, 51. § (1) bekezdése és 69/B. § (1) bekezdés be) pontja, valamint (3) bekezdése alapján. Ezen előírásoknak pedig határozata megfelel.

A jogerős ítélet

[10] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével az alperes határozatát a közlésre visszamenőleges hatállyal megsemmisítette és az alperest új eljárásra kötelezte.

[11] Rögzítette, hogy kérelemre induló eljárásról van szó, a kérelmet a felperes az alperes által sem vitatottan 2018. június 30. napján adta postára, melyet az alperes 2018. július 2. napján érkeztetett. Az ezen a napon hatályos, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 37. § (2) bekezdése szerint az eljárás a kérelemnek az eljáró hatósághoz történő megérkezését követő napon indul. Ennek ismeretében a felperes helyesen hivatkozott arra, hogy az eljárás 2018. július 3. napján indult meg alperesnél.

[12] Megállapította, hogy erre figyelemmel a 2018. július 3. napján hatályos At. és a Korm. rend. szabályait kellett alkalmaznia az alperesnek. Az eljárás meg is indult ezen szabályok szerint, hiszen az alperes az EMMI-hez fordult támogató szakvélemény beszerzéséért a Korm. rend. 7. §-a alapján.

[13] Megállapította, hogy a folyamat ott akadt el, amikor az EMMI közölte az addig szokásjogi alapon kiadott támogatói véleményeivel kapcsolatosan, hogy a biológiai nem egészségügyileg szenzitív adat, amelyről, illetve amelynek megváltoztatásáról a közben megszületett ombudsmani jelentés miatt nem áll módjában nyilatkozni. Kiemelte, hogy az EMMI állásfoglalásában azt is kifejtette, hogy a 2018. január 1. napján hatályba lépett Korm. rend. 7. §-a alapján a transzszexualizmus diagnózisát pszichiáter szakorvos állapítja meg, így nem tartja szükségesnek e szakvélemények további véleményezését.

[14] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint, mivel a felperes csatolta többek között pszichiáter véleményét is kérelméhez, azt az alperesnek az EMMI válasza alapján, mint támogató véleményt el kellett volna fogadnia és ennek birtokában folytatni a Korm. rend. 7.

§-ában írt eljárást. Azonban az alperes hiába volt már 2018. szeptember 11. napján abban a helyzetben, hogy érdemben dönthessen a felperes ügyében, nem hozott döntést, hallgatott, majd 2020. június 4. napján egy átirattal megküldte a kérelmet az anyakönyvvezetőnek. Az anyakönyvvezető hatáskörének hiányát észlelve az iratokat visszaküldte az alperesnek, mely iratanyag 2021. február 8. napján érkezett meg, ezért az alperes az Ákr. 37. § (2) bekezdése alapján ezt tekinti az eljárás kezdő időpontjának.

[15] Megállapította azt is, hogy az alperes nem a megfelelő időbeli hatályú jogszabályi rendelkezéseket, vagyis nem a kérelem benyújtásakor hatályban lévő jogszabályokat alkalmazva járt el a kérelem elbírálásakor.

[16] Kifejtette, hogy az alperes tévesen hivatkozott a Kúria K.VI.39.786/2020/2. számú végzésére az időbeli hatály kérdésében. A végzés hatásköri szabályokat rögzített egy hasonló, de nem azonos tényállású ügygel kapcsolatban. Érdemi vizsgálatra nem került sor, a Kúriának azt kellett eldöntenie, mely anyakönyvi szerv köteles eljárni adott ügyben, ki rendelkezik hatáskörrel a nem- és ehhez kapcsolódó névváltoztatásra irányuló kérelmek esetében.

[17] Arra a megállapításra jutott a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 92. § (1) bekezdés c) pontja alapján, hogy az ügy érdemben nem vizsgálható, így a határozat, a tévesen megválasztott jogszabályi helyek miatt érdemi felülbírálatra alkalmatlan, ezért mellőzte a felperes által megjelölt további jogsérelmek tételes vizsgálatát, illetve bizonyítási indítványának (szakértő kirendelése) vizsgálatát. A megismételt eljárásra előírta, hogy a 2018. július 3. napján hatályos jogszabályi rendelkezések alapján kell az alperesnek a kérelmet elbírálnia. Végül megjegyezte, hogy az így meghozott döntés, határozat érdemi részére nem adhat további utasítást az alperesnek.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[18] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és szükség esetén az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára utasítását kérte.

[19] Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság perbeli ítéletével ellentétes tartalmú döntéseket hozott a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 100.K.33.877/2019/19. számú ítéletében, valamint a Fővárosi Törvényszék az 1.K.702.033/2020/5. számú ítéletében. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság eltérő iránymutatást határozott meg alperes részére a 8.K.700.463/2021/5. és a 8.K.700.355/2021/12. számú ítéleteiben.

[20] Vitatta azt az elsőfokú bírósági megállapítást, amely szerint a Kp. 92. § (1) bekezdés c) pontja alapján a határozat felülvizsgálatra alkalmatlan, a tévesen megválasztott jogszabályi helyek alapján. Érvelése szerint ennek ellentmond a Kúria K.VI.39.786/2020/2., K.VI.39.787/2020/2., K.VI.39.788/2020/2. és K.VI.39.789/2020/2. számú végzéseiben iránymutatásként meghatározott, alkalmazandó jogszabályhelyek időállapota, tekintettel arra, hogy az At. 69/B. § (1) bekezdés b) pont be) alpontja és (3) bekezdése volt a hatályos jogszabályi szöveg a Kúria végzéseinek meghozatalakor.

[21] Arra is utalt, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében tévesen állítja, hogy a Kúria K.VI.39.786/2020/2. végzésében a felperes ügyéhez hasonló, de nem azonos tényállású ügygel kapcsolatban döntött. Ezzel szemben a nem- és névváltoztatási kérelmeket az érintettek közel azonos időben terjesztették elő, a kérelmükhöz a GDPR hatálybalépését megelőzően még az EMMI által megkövetelt egészségügyi iratokat csatoltak, a kérelmek továbbításra kerültek a születést nyilvántartó anyakönyvvezetőknek, csak a felperes születési helye szerint illetékes anyakönyvvezető „bevárta” az alperes és Pécs Megyei Jogú Város Jegyzője között kialakult hatásköri vita ügyében a Kúria döntését, és erre hivatkozással küldte vissza az iratokat elbírálás céljából az alpereshez. Erre figyelemmel nem derül ki, hogy az elsőfokú bíróság miért állította, hogy a tényállás nem volt azonos a felperes és a hatásköri vitával érintett nem-és névváltoztatási ügyekben.

[22] Sérelmezte, annak ellenére, hogy a jogerős ítélet hivatkozott a Kp. 85. § (3) bekezdés b) pontjára, a Kp. 85. § (3)-(4) bekezdésében foglaltakat az elsőfokú bíróság nem alkalmazta. Érvelése szerint az elsőfokú bíróságnak az iratanyag áttekintésekor észlelnie kellett volna, ha az alperes a határozatát az ügyben nem alkalmazandó jogszabályi rendelkezésre alapította és hivatalból vizsgálatot kellett volna elrendelnie. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság a peres eljárás során kizárólag irattovábbítást végzett a felek között. Érvelése szerint a jogerős ítélet alapján egyértelműen megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást folytatott le, az iratokat, mint pl. az EMMI alperesnek írt levelét is átvizsgálta, amit az is alátámaszt, hogy az ítélet [33] bekezdésében megállapította, hogy a felperes által csatolt pszichiátriai szakvélemény a „támogató vélemény”, amelyet az alperesnek el kellett volna fogadnia az EMMI válasza alapján.

[23] Végül kiemelte, hogy jogszabálysértő a jogerős ítélet [45] bekezdése, mert az nem tartalmaz iránymutatást. Az elsőfokú bíróságnak az alperes részére határozott, a megállapított jogsértés orvoslásának valamennyi lényeges pontjára kiterjedő iránymutatást kell adnia az ítéletben elrendelt új eljárás lefolytatása érdekében. Ezzel szemben a jogerős ítélet az alkalmazandó joggal kapcsolatban konkrét, egyértelmű utasítást nem adott, a „hatályos jogszabályi rendelkezések” megfogalmazás pedig túl általános ahhoz, hogy a megismételt eljárás alapját képezze.

[24] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.

[25] Hangsúlyozta, hogy kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy az alperes előtt az eljárás 2018. július 3. napján indult meg, ezt egyebekben az alperes maga sem vitatta. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az At. és a Korm. rend. 2018. július 3. napján hatályos rendelkezéseit kellett volna az alperesnek eljárása és határozathozatala során alkalmaznia, ezt az alperes szintén nem vitatta.

[26] Érvelése szerint a Kp. 85. § (3)-(4) bekezdéseiben foglalt vizsgálatra nem is volt szükség, mert a felperes keresetlevele is hivatkozott arra, hogy az alperes a felperesi kérelem elbírálása során nem a megfelelő, az eljárás megindulásakor hatályos jogszabályokat alkalmazta. Végül kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében megfelelő iránymutatást adott az alperesnek a megismételt eljárás lefolytatására, mert minden jogalkalmazó szervnek

pontosan tisztában kell lennie azzal, hogy egy időpillanatban, a perbeli esetben 2018. július 3. napján melyek voltak az ügy szempontjából alkalmazandó és hatályosnak tekintendő jogszabályok.

A Kúria döntése és jogi indokai

[27] Az alperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint nem alapos.

[28] A Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó 108. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem keretei között, az azokban megjelölt jogszabálysértések körében vizsgálta felül. A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a nem vitatott tényállásból helytálló jogi következtetéseket vont le, ítéleti megállapításaival a Kúria egyetért, az alperes felülvizsgálati kérelmében foglaltakra tekintettel az alábbiakra mutat rá.

[29] A perbeli esetben nem volt vitatott, hogy a felperes eljárást megindító kérelmét 2018. június 30-án adta postára, az az alpereshez 2018. július 3-án érkezett. Az Ákr. ekkor hatályos 37. § (2) bekezdése szerint az eljárás ezen a napon indult meg, ahogyan ezt az elsőfokú bíróság helytállóan megállapította, ahogyan azt is, hogy az At. és a Korm. rend. ezen a napon hatályos rendelkezései szerint kellett az alperesnek eljárnia. Az alperes azonban tévesen a felperes születési helye szerint illetékes anyakönyvvezető által történt iratvisszaküldés napját, 2021. február 8. tekintette az eljárás megindulása napjának. Mindezt az elsőfokú bíróság helyesen ismerte fel, és ennek alapján helytálló következtetésre jutott akkor, amikor megállapította, hogy az alperes nem a megfelelő időbeli hatályú jogszabályi rendelkezéseket alkalmazta, és ennek alapján megfelelő volt hivatkozása a Kp. 92. § (1) bekezdés c) pontjára is.

[30] Az alperes helytelenül hivatkozott arra, hogy a Kúria K.VI.39.786/2020/2. számú végzése alapján a kérelemről a jelenleg hatályos, At. 14. § (1) bekezdése, 49. § (1) bekezdése, 51. § (1) bekezdése és 69/B. § (1) bekezdés b) pont, be) alpont és (3) bekezdés alapján kellett határozatot hoznia, mert a Kúria ezen végzésének meghozatalakor az Alkotmánybíróság 11/2021. (IV. 7.) határozata még nem született meg, a Kúria pedig a végzés meghozatalakor hatályos jogszabályi rendelkezések alapján írta elő az alkalmazandó jogszabályokat. Ez okból tehát a jogerős ítélet nem ellentétes a Kúria K.VI.39.786/2020/2. számú végzésével, ahogyan a Kúria e tárgyban hozott további végzéseivel sem (K.VI.39.787/2020/2., K.VI.39.788/2020/2. és K.VI.39.789/2020/2. számú végzések).

[31] Az, hogy a perbeli ügy tényállása, és a fenti végzések tényállása mennyiben egyezik meg, nem bír relevanciával a perbeli ügy érdemi elbírálása szempontjából, mert az alperes által felhívott végzésekben a Kúria nem az ügy érdemében, hanem hatásköri vitában döntött. Az alperes által hivatkozott elsőfokú bírósági döntések a Kúriát nem kötik, így az attól való esetleges eltérés sem releváns.

[32] A Kp. 85. § (3) bekezdése körében a Kúria kiemeli, hogy ezen jogszabályhelyre az elsőfokú bíróság ítéletében feleslegesen hivatkozott, mert a felperes keresetében maga is kifogásolta a nem az eljárás megindulásakor hatályos jogszabályi rendelkezések alkalmazását,

ahogyan erre a felperes felülvizsgálati ellenkérelmében helyesen utalt is. E körben tehát az elsőfokú bíróság nem hivatalból folytatott le vizsgálatot, így a Kp. 85. § (3) bekezdés b) pontjának alkalmazására nem került sor, így ezen jogszabályhely (3)-(4) bekezdéseinek megsértése sem merülhet fel.

[33] Az új eljárásra adott utasítás hiányát kifogásoló alperesi hivatkozás szintén nem volt alapos, mert az elsőfokú bíróság azon iránymutatása, hogy a megismételt eljárásban az alperesnek a 2018. július 3-án hatályos jogszabályi rendelkezések alapján kell a kérelmet elbírálnia, jogszabályszerű. Az elsőfokú bíróság ítéletében e körben állapított meg jogsértést, ezért az új eljárásra a Kp. 86. § (4) bekezdése alapján ennek orvoslását kell elrendelnie. Az alperes felülvizsgálati hivatkozásával szemben pedig az elsőfokú bíróság jogerős ítéletében nem általánosan a „hatályos jogszabályi rendelkezések” alkalmazását írta elő, hanem a 2018. július 3-án hatályos jogszabályi rendelkezések alkalmazását.

[34] A fentiekben kifejtettekre tekintettel a Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[35] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 107. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

[36] Az alaptalan felülvizsgálati kérelmet előterjesztő alperes köteles megfizetni a felperesnek a Kp. 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 83. § (1) bekezdése alapján a felperes által felszámított felülvizsgálati eljárási költséget.

[37] Az alperes felülvizsgálati eljárásban pervesztes lett, a személyes illetékmentességére tekintettel a feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdésének c) pontja alapján.

[38] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

Budapest, 2022. május 4.

Dr. Kovács András s.k. a tanács elnöke, Dr. Bögös Fruzsina s.k. előadó bíró,
Dr. Tóth Kincső s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő